

Узагальнене оптимальне керування

Гуляницький А. Л.*

8 жовтня 2019 р.

Зміст

2 Моделі аномальної дифузії

4

Лема 1.64

$$\mathcal{L}[c](\eta) = c/\eta.$$

Лема 1.65

$$\mathcal{L}[e^{pt}f(t)](\eta) = \mathcal{L}[f(t)](\eta - p).$$

Нагадаємо, що раніше ми з'ясували, що $\mathcal{L}[t^{-\beta}](\eta) = \Gamma(1 - \beta)\eta^{\beta-1}$.

Теорема 1.66 (Таубера)

Нехай $-\beta > -1$, f монотонна при великих t (тобто вона монотонна на деякому проміжку вигляду $[t_0, +\infty)$). Тоді $f(t) \sim t^{-\beta}$ при $t \rightarrow +\infty \iff \mathcal{L}[f](\eta) = \Gamma(1 - \beta)\eta^{\beta-1}$ при $\eta \rightarrow 0$.

Зауваження 1.67 — Тут $f(x) \sim g(x)$ при $x \rightarrow \infty$ означає, що $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{g(x)} = 1$.

Наслідок 1.68

Нехай $0 < \alpha < 1$ і f монотонна при великих t , $f \geq 0$ на $[0, +\infty)$ і $\int_0^{+\infty} f(t) dt = 1$. Тоді $\forall A > 0$: $f(t) \sim \alpha A t^{-\alpha-1}$ при $t \rightarrow +\infty \iff \mathcal{L}[f](\eta) = 1 - A\Gamma(1 - \alpha)\eta^\alpha + o(\eta^\alpha)$ при $\eta \rightarrow 0+$.

---

*Гуляницький Андрій Леонідович, andriy.hul@gmail.com

Доведення. Розглянемо функцію

$$F(t) = \int_t^{+\infty} f(s) \, ds. \quad (1.71)$$

Зауважимо, що $F'(t) = -f(t)$.

Вправа 1.69. Доведіть, що за наших припущень

$$f(t) \sim A\alpha t^{-\alpha-1} \iff F(t) \sim At^{-\alpha}. \quad (1.72)$$

Доведення. ($\implies$) Якщо $f(t) \sim A\alpha t^{-\alpha-1}$, то, за визначенням асимптотики,

$$(\forall \varepsilon > 0)(\exists t_0(\varepsilon))(\forall t > t_0) \quad \left| \frac{f(t)}{A\alpha t^{-\alpha-1}} - 1 \right| < \varepsilon, \quad (1.73)$$

або ж, що те саме,

$$(\forall \varepsilon > 0)(\exists t_0(\varepsilon))(\forall t > t_0) \quad (A - \varepsilon)\alpha t^{-\alpha-1} < f(t) < (A + \varepsilon)\alpha t^{-\alpha-1}, \quad (1.74)$$

щоправде вже з іншим $t_0(\varepsilon)$, але не суть.

Інтегруємо:

$$(\forall \varepsilon > 0)(\exists t_0(\varepsilon))(\forall t > t_0) \quad \int_t^\infty (A - \varepsilon)\alpha s^{-\alpha-1} \, ds < \int_t^\infty f(s) \, ds < \int_t^\infty (A + \varepsilon)\alpha s^{-\alpha-1} \, ds, \quad (1.75)$$

звідки

$$(\forall \varepsilon > 0)(\exists t_0(\varepsilon))(\forall t > t_0) \quad (A - \varepsilon)t^{-\alpha} < F(t) < (A + \varepsilon)t^{-\alpha}, \quad (1.76)$$

отримали що хотіли.

($\impliedby$) Припустимо, що $F(t) \sim At^{-\alpha}$, але $f(t) \not\sim A\alpha t^{-\alpha-1}$. За визначенням, це означає, що

$$(\exists \varepsilon > 0)(\forall t_0)(\exists t > t_0) \quad \left| \frac{f(t)}{A\alpha t^{-\alpha-1}} - 1 \right| > \varepsilon. \quad (1.77)$$

Зрозуміло, що для деякого $C > 0$ нескінченно часто відбувається або

$$\frac{f(t)}{A\alpha t^{-\alpha-1}} > 1 + C, \quad (1.78)$$

або

$$\frac{f(t)}{A\alpha t^{-\alpha-1}} < 1 - C, \quad (1.79)$$

а також нескінченно часто відбувається

$$\frac{f(t)}{A\alpha t^{-\alpha-1}} = 1. \quad (1.80)$$

Без обмеження загальності, перше, розглянемо тоді зростаючу $\{t_n\}_{n=1}^{\infty}$ таку, що $t_n \rightarrow \infty$ при $n \rightarrow \infty$ і

$$\frac{f(t_n)}{A\alpha t_n^{-\alpha-1}} = 1. \quad (1.81)$$

Позначимо

$$T_n = \min_{t \geq t_n} \left\{ t : \frac{f(t)}{A\alpha t^{-\alpha-1}} = 1 + C \right\}. \quad (1.82)$$

Для зручності запишемо це як

$$f(T_n) = (1 + C)A\alpha T_n^{-\alpha-1}. \quad (1.83)$$

Без обмеження загальності вважаємо, що f монотонна починаючи з деякого $t_0 < t_1$, а тому $f(T_n) \leq f(t_n)$. Тоді

$$(1 + C)A\alpha T_n^{-\alpha-1} \leq A\alpha t_n^{-\alpha-1}. \quad (1.84)$$

Логарифмуючи маємо

$$\ln(1 + C) + \ln A + \ln \alpha - (\alpha + 1) \ln T_n \leq \ln A + \ln \alpha - (\alpha + 1) \ln t_n, \quad (1.85)$$

або ж

$$(\alpha + 1) \ln T_n \geq (\alpha + 1) \ln t_n + \ln(1 + C). \quad (1.86)$$

Звідси

$$\ln T_n \geq \ln t_n + k, \quad (1.87)$$

або ж

$$T_n \geq K t_n, \quad (1.88)$$

де $k = \frac{\ln(1+C)}{\alpha+1}$ — додатнє, $K = e^k$. Аналогічним чином можна показати, що $f(t) \geq (1 + C')A\alpha t^{-\alpha-1}$ на $[T_n/K', T_n]$ для певних сталих $C' < C$ і $1 < K' < K$.

Розглянемо тепер $\int_{t_n}^{T_n} f(s) ds$. Доволі просто показати, що

$$\begin{aligned} \int_{T_n/K'}^{T_n} f(s) ds &< (A - \varepsilon)(T_n/K')^{-\alpha} - (A + \varepsilon)T_n^{-\alpha} = \\ &= A\left((T_n/K')^{-\alpha} - T_n^{-\alpha}\right) - \varepsilon\left((T_n/K')^{-\alpha} + T_n^{-\alpha}\right). \end{aligned} \quad (1.89)$$

для довільного $\varepsilon > 0$, починаючи з деякого $n_0(\varepsilon)$, звичайно. Але ж $f(t) \geq (1 + C')A\alpha t^{-\alpha-1}$ на $[T_n/K', T_n]$, а тому

$$\begin{aligned} \int_{T_n/K'}^{T_n} f(s) ds &\geq \int_{T_n/K'}^{T_n} (1 + C')A\alpha t^{-\alpha-1} = \\ &= (1 + C')A(T_n/K')^{-\alpha} - (1 + C')AT_n^{-\alpha} = \\ &= A\left((T_n/K')^{-\alpha} - T_n^{-\alpha}\right) + C'A\left((T_n/K')^{-\alpha} - T_n^{-\alpha}\right). \end{aligned} \quad (1.90)$$

Лишилося порівняти (якщо права частина більше то ми отримали протиріччя)

$$\varepsilon\left((T_n/K')^{-\alpha} + T_n^{-\alpha}\right) \vee C'A\left((T_n/K')^{-\alpha} - T_n^{-\alpha}\right), \quad (1.91)$$

або ж

$$\varepsilon T_n^{-\alpha} K_2 \vee C' A T_n^{-\alpha} K_3, \quad (1.92)$$

де $K_2 = (K')^\alpha + 1$, $K_3 = (K')^\alpha - 1$ — додатні константи.

Помітимо, що тепер $T_n^{-\alpha}$ можна скоротити, отримуємо

$$\varepsilon K_2 \vee C' A K_3. \quad (1.93)$$

Цілком очевидно, що при $\varepsilon \rightarrow 0$ права частина переважає, а тому отримали протиріччя. $\square$

Розглянемо

$$\mathcal{L}[F](\eta) = \int_0^{+\infty} e^{-\eta t} \int_t^{+\infty} f(s) \, ds \, dt, \quad (1.94)$$

Змінюючи порядок інтегрування, отримуємо

$$\begin{aligned} \int_0^{+\infty} f(s) \int_0^s e^{-\eta t} \, dt \, ds &= \int_0^{+\infty} f(s) \frac{1 - e^{-\eta s}}{\eta} \, ds = \\ &= \frac{1}{\eta} \left(1 - \int_0^{+\infty} f(s) e^{-\eta s} \, ds \right) = \\ &= \frac{1 - \mathcal{L}[f](\eta)}{\eta}. \end{aligned} \quad (1.95)$$

Звідси

$$\mathcal{L}[f](\eta) = 1 - \eta \mathcal{L}[F](\eta). \quad (1.96)$$

Тепер можемо записати

$$\begin{aligned} f(t) \underset{t \rightarrow \infty}{\sim} A \alpha t^{-\alpha-1} &\iff F(t) \underset{t \rightarrow \infty}{\sim} A t^{-\alpha} \iff \\ &\iff \mathcal{L}[F](\eta) \underset{\eta \rightarrow 0+}{\sim} A \Gamma(1 - \alpha) \eta^{\alpha-1} \iff \\ &\iff \mathcal{L}[F](\eta) = \Gamma(1 - \alpha) \eta^{\alpha-1} + o(\eta^{\alpha-1}) \iff \\ &\iff \mathcal{L}[f](\eta) = 1 - A \Gamma(1 - \alpha) \eta^\alpha + o(\eta^\alpha). \end{aligned} \quad (1.97)$$

$\square$

2 Моделі аномальної дифузії

Нагадаємо, що класичні рівняння дифузії та теплопровідності зумовлені наступними чинниками:

- 1) закон збереження кількості речовини/тепла;
- 2) джерела і стоки;
- 3) “закон” Фіка/Фур’є — емпірично встановлене для широкого класу процесів твердження про те, що інтенсивність потоку речовини/тепла пропорційна мінус градієнту концентрації речовини/кількості тепла на границі.

Розглянемо тепер інший підхід, який ґрунтується на випадкових блуканнях з неперервним часом (eng. *CTRW, continuous time random walk*). А саме, нехай $x(t)$ — випадкова величина (координата частинки в момент часу t), а $u(x, t)$ (при фіксованому t — щільність координати частинки).

Параметри моделі:

- 1) $u_0(x)$ — щільність початкового (при $t = 0$) розподілу;
- 2) $\psi(t)$ — щільність часу очікування наступного стрибка;
- 3) $\lambda(x)$ — щільність зміщення.

Означення 2.1. Нехай $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, тоді її *перетворенням Фур'є* називається

$$\mathcal{F}[f](\omega) = \tilde{f}(\omega) = \int_{\mathbb{R}} e^{i\omega t} f(x) dx. \quad (2.1)$$

Твердження 2.2

Для перетворення Фур'є справедлива теорема згортки:

$$\mathcal{F}[f * g](\omega) = \mathcal{F}[f](\omega) \cdot \mathcal{F}[g](\omega), \quad (2.2)$$

де

$$(f * g)(x) = \int_{\mathbb{R}} f(y)g(x - y) dy. \quad (2.3)$$

Означення 2.3. Нехай $u(x, t) : \mathbb{R} \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, тоді її *перетворенням Фур'є-Лапласа* називається

$$\mathcal{F}\text{-}\mathcal{L}[u](\omega, \eta) = \tilde{u}(\omega, \eta) = \int_0^{+\infty} \int_{\mathbb{R}} e^{-\eta t + i\omega x} u(x, t) dx dt. \quad (2.4)$$

Формула 2.4 (Монтрола-Вайса)

$$\mathcal{F}\text{-}\mathcal{L}[u](\omega, \eta) = \frac{\mathcal{F}[u_0](\omega)}{\eta} \frac{1 - \mathcal{L}[\psi](\eta)}{1 - \mathcal{L}[\psi](\eta)\mathcal{F}[\lambda](\omega)}, \quad (2.5)$$

як тільки $|\mathcal{L}[\psi](\eta)\mathcal{F}[\lambda](\omega)| < 1$.

Доведення. Введемо додаткове позначення: $n(t)$ — кількість стрибків до моменту t . $\psi_k(t)$ — щільність часу k -го стрибка. І нарешті, $\lambda_k(x)$ — щільність координати після k -го стрибка.

Запишемо формулу повної ймовірності:

$$\begin{aligned}
u(x, t) &= \sum_{k=0}^{\infty} \mathbf{P}\{n(t) = k\} \lambda_k(x) = \\
&= \sum_{k=0}^{\infty} \left(\mathbf{P}\{n(t) \geq k\} - \mathbf{P}\{n(t) \geq k+1\} \right) \lambda_k(x) = \\
&= \sum_{k=0}^{\infty} \left(\int_0^t \psi_k(s) \, ds - \int_0^t \psi_{k+1}(s) \, ds \right) \lambda_k(x) = \\
&= \sum_{k=0}^{\infty} \left(\int_0^t \psi^{*k}(s) \, ds - \int_0^t \psi^{*(k+1)}(s) \, ds \right) \cdot (u_0 * \lambda^{*k})(x).
\end{aligned} \tag{2.6}$$

Зауваження 2.5 — Тут ми скористалися тим, що $\psi_k(x) = \psi^{*k} = \underbrace{\psi * \psi * \dots * \psi}_k$ і $\lambda_k(x) = u_0 * \lambda^{*k} = u_0 * \underbrace{\lambda * \lambda * \dots * \lambda}_k$.

Вправа 2.6. Поновити у конспекті формальне доведення цих фактів.

З урахуванням %перелік_нагадувань%, маємо

$$\begin{aligned}
\mathcal{F}\text{-}\mathcal{L}[u](\omega, \eta) &= \sum_{k=0}^{\infty} \frac{1}{\eta} \left((\mathcal{L}[\psi](\eta)^k - \mathcal{L}[\psi](\eta)^{k+1}) \mathcal{F}[u_0](\omega) \mathcal{F}[\lambda](\omega)^k \right) = \\
&= \frac{\mathcal{F}[u_0](\omega)(1 - \mathcal{L}[\psi](\eta))}{\eta} \sum_{k=0}^{\infty} \mathcal{L}[\psi](\eta)^k \mathcal{F}[\lambda](\omega)^k = \\
&= \frac{\mathcal{F}[u_0](\omega)(1 - \mathcal{L}[\psi](\eta))}{\eta(1 - \mathcal{L}[\psi](\eta)\mathcal{F}[\lambda](\omega))}.
\end{aligned} \tag{2.7}$$

□